

In afgedankte koelkasten zitten (zware) metalen, hopen kunststof, isolatiemateriaal en koelvloeistoffen die beide CFK's bevatten. Tot voor kort kwam dit alles via de schroothoop in het milieu terecht.

Geert de Jong

In een oude aardappelmeelfabriek even buiten Veendam verwerkt het bedrijf Prozon jaarlijks 20.000 oude koelkasten. Gevaarlijke stoffen worden er uit gehaald en de rest wordt, zo veel als maar mogelijk is, vernalen tot brokjes tempex en styreen. Klaar voor hergebruik.

SPECIALE NIPPEL

Voor de broers Gerrie en Herman Leemput begonnen met het verwerken van oude koelkasten, runden ze een milieuvriendelijke autosloperij. Op zekere dag namen ze een auto met airconditioning onder handen. Om het koelsysteem zonder lekkage af te tappen bedachten ze een speciale nippel waarmee olie en koelvloeistof uit de compressor kan worden gezogen. Wat met het koelsysteem van een auto kan, kan ook met koelkasten, redeneerden de broers.

Een koelkast is meer dan een compressor waaruit olie en CFK-houdende vloeistof afgetapt moet worden. In koelkasten zijn allerlei metalen en kunststoffen verwerkt. Tussen de binnen- en buitenwand van de koelkast zit bovendien CFK-houdend isolatiemateriaal. Gerrie Leemput: 'We hebben vanaf het begin gezegd dat je alle mogelijke onderdelen van zo'n kast moet verwerken en waar het kan geschikt maken voor hergebruik. Daarom noemen we wat we hier doen ook 'deproductie'. We zijn geen recyclingbedrijf. We scheiden materiaal en maken dat zo veel mogelijk geschikt voor hergebruik.'

In 1990 is het bedrijf van start gegaan. Gemeenten en provincies moesten worden overgehaald koelkasten aan te leveren en er moesten kapitaalverschaffers worden gevonden. De meeste machines waarmee Prozon werkt, zijn in eigen beheer ontwikkeld. Herman Leemput: 'Het

nieuwe is een deel van de uitdaging. Er bestond geen machine die een koelkast zo zaagt dat het isolatiemateriaal er eenvoudig uit te halen is. Dus hebben wij zo'n machine gemaakt. Zo hebben we ook van alles moeten uitdokteren op het gebied van logistiek, scholing van medewerkers en personeelsbeleid. We hadden duizendpoten nodig en uiteindelijk zijn we dat zelf geworden.'

Het bedrijf telt inmiddels negen medewerkers en

loopt op rolletjes. Door de goede samenwerking met gemeenten en provincie komt in Groningen ruim negentig procent van de oude koelkasten in Veendam terecht. Binnen afzienbare termijn denken de broers de hele noordoostelijke helft van Nederland te kunnen bedienen.

MARKT VOOR HERGEBRUIK

Na binnenkomst worden de koelkasten leeggehaald. De medewerkers van Prozon vinden nog regelmatig halve kippen of potjes zetpillen in de kasten. Nadat de deur er uit is gewipt en de losse onderdelen zijn verwijderd, kan het koelsysteem worden afgetapt en kan de compressor worden gedemonteerd. Op een lopende band verdwijnt de koelkast in de zaagmachine. In een gesloten systeem wordt vervolgens het isolatiemateriaal gescheiden en ontgast. Daarmee zijn alle CFK's geïsoleerd. Tot slot worden de kunststoffen gescheiden en vernalen.

Deproductie in Veendam

FOTO: PROZON VEENDAM

Daarbij is het belangrijk dat de restmaterialen zo zuiver mogelijk zijn, want alleen dan is het interessant voor hergebruik. Het bedrijf heeft een aantal vaste afnemers, maar Herman Leemput merkt wel dat het steeds moeilijker wordt kopers te vinden voor met name de kunststoffen. 'Vooral in Duitsland wordt steeds meer materiaal verwerkt voor hergebruik en daardoor begint de markt wel krap te worden.'

Volgens de broers is het mogelijk om meer dan 85% van een oude koelkast voor hergebruik geschikt te maken. 'En we proberen natuurlijk of het niet nog wat meer kan', zegt Gerrie Leemput. 'Het doel is de kwaliteit van de reststroom te verbeteren en we proberen elk stapje in het proces nog verder te perfectioneren. We hebben de koelkasten aardig onder de knie en willen ons in de toekomst ook bezig gaan houden met het verwerken van televisietoestellen, video's en wie weet, computers.' >